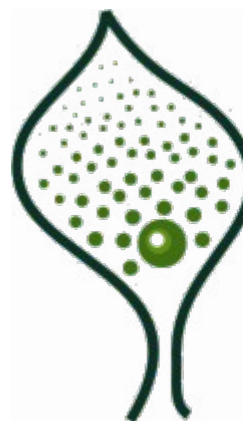

Siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju inventarizācijas un prognožu sistēmas kvalitātes kontroles mehānismi

Andis Lazdiņš

LVMI Silava, Rīgas iela 111, Salaspils, LV-2169

Tālr.: 26595586, e-pasts: andis.lazdins@silava.lv

MEŽA
ATTĪSTĪBAS
FONDS

SEG uzskaites *zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas & mežsaimniecības* (ZIZIMM) sektorā datu avoti

- **Nacionālais meža monitorings** (*zemes izmantošana un zemes izmantošanas maiņa, oglekļa aprite dzīvajā un nedzīvajā biomasā*).
- **Lauku reģistrs** (*oglekļa ienese augsnē ar augu atliekām lauksaimniecībā izmantojamās zemēs (LIZ)*).
- **Meža valsts reģistrs** (*meža ugunsgrēki, mežizstrādes platību kontroles dati*).
- **Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests** (*kūlas ugunsgrēki*).
- **Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs** (*kūdras ieguve*).
- **Centrālā statistikas pārvalde** (*kūdras izmantošana enerģētikā, eksports un imports*).

Kvalitātes kontroles un pārbaūžu sistēmas normatīvā bāze

- **Meža resursu monitorings** – saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem № 51 (18.01.2022) Nacionālā meža monitoringa noteikumi.
- **SEG inventarizācijas un prognožu sistēma** – saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem № 737 (12.12.2017) Siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas un prognožu sagatavošanas nacionālās sistēmas izveidošanas un uzturēšanas noteikumiem.
- **Meža references līmenis 2021.-2025. gadam** – saskaņā ar ES regulu 2018/841 par zemes izmantošanā, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā radušos siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistes iekļaušanu klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam līdz 2030. gadam.

SEG inventarizācijas kvalitātes kontroles un pārbaudes sistēma

Aprīlis: Eiropas Komisijas Saistību pārdales lēmuma kvalitātes pārbaūžu otrais posms

Maija vidus: Ikgadējās siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas sagatavošanas procesa sākums

15. aprīlis: Siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas iesniegšana Konvencijas sekretariātam; Informācijas dokumentēšana un arhivēšana

Plānošana

Uzlabojumi

15. marts: Siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas gala versijas iesniegšana Eiropas Komisijai

15. februāris: Iesaistīto institūciju komentāru sniegšanas termiņš

Novērtēšana

Janvāris – Februāris: Siltumnīcefekta gāzu inventarizācijā iesaistīto ekspertu kvalitātes uzlabošanas sanāksmes, iesaistīto institūciju komentāru sniegšana par siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas sākotnējo versiju; Eiropas Komisijas Saistību pārdales lēmuma kvalitātes pārbaūžu pirmais posms

15. janvāris: Siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas sākotnējās versijas iesniegšana Eiropas Komisijai

15. decembris: Eksperti iesniedz nacionālā inventarizācijas ziņojuma sadaļas un beidz datu ievadi kopējā standartizētā ziņošanas formātā

Iekšējās kvalitātes pārbaudes

Ikgadējās siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas sagatavošana

Sagatavošana

1. oktobris: Termiņš darbību datu iesniegšanai SEG inventarizācijas emisiju un oglekļa dioksīda piesaistes aprēķinu veikšanai

Darba uzsākšana pie kārtējā gada siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas

31. jūlijs: Siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas aptuvenie dati par iepriekšējo kalendāra gadu (X – 1) atbilstoši regulas Nr. 525/2013 8. pantam

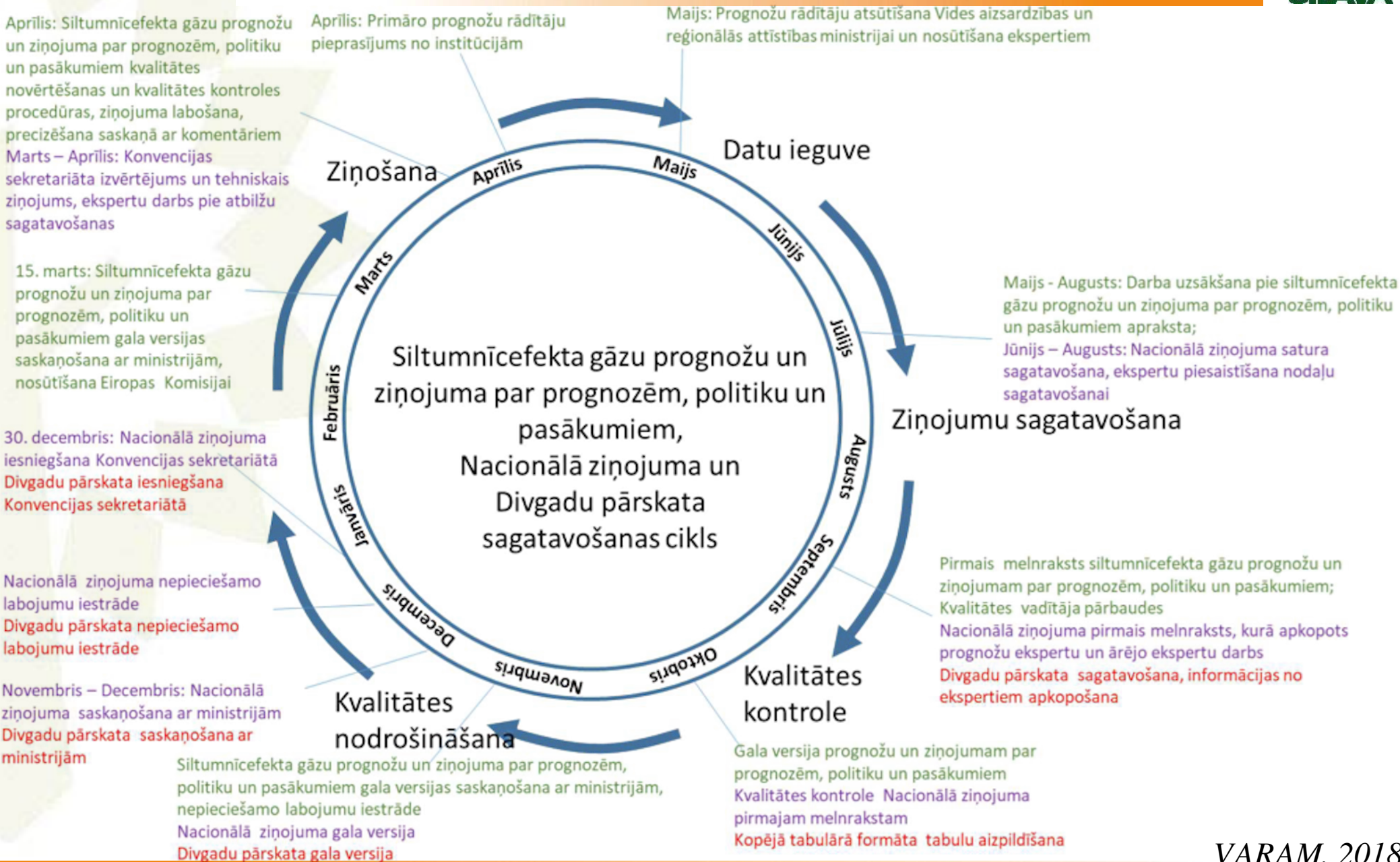
Iepriekšējā gada inventarizācijas pārbaude

Kvalitātes kontroles un pārbaužu mehānismi

- 1) *Darbību datu avotu pārbaudes (piemēram, Meža resursu monitoringa parauglaukumu pārmērīšana un zemes izmantošanas maiņas datu pārbaude).*
- 2) *Iekšējās aprēķinu gaitas un rezultātu pārbaudes.*
- 3) *Ārēju ekspertu piesaistīšana sektora ziņojuma pārbaudei (ZIZIMM sektoram pārbaudi veic LLU, 2022. gadā LVMI Silava veic Somijas augsnes CO₂ emisiju aprēķinu pārbaudi).*
- 4) *Ministriju un inventarizācijas vadošās iestādes ekspertu pārbaudes.*
- 5) *Eiropas Komisijas ekspertu pārbaudes.*
- 6) *Klimata konvencijas sekretariāta ekspertu pārbaudes (katru gadu neklātienē un vidēji vienreiz 5 gados klātienē).*
- 7) *Visos pārbaužu līmeņos katru gadu pārbauda visu datu rindu.*
- 8) *Visu pārbaužu rezultāti, tajā skaitā ieteikumi, aizrādījumi, atbildes un nepieciešamie uzlabojumi ir dokumentēti un izsekojami.*

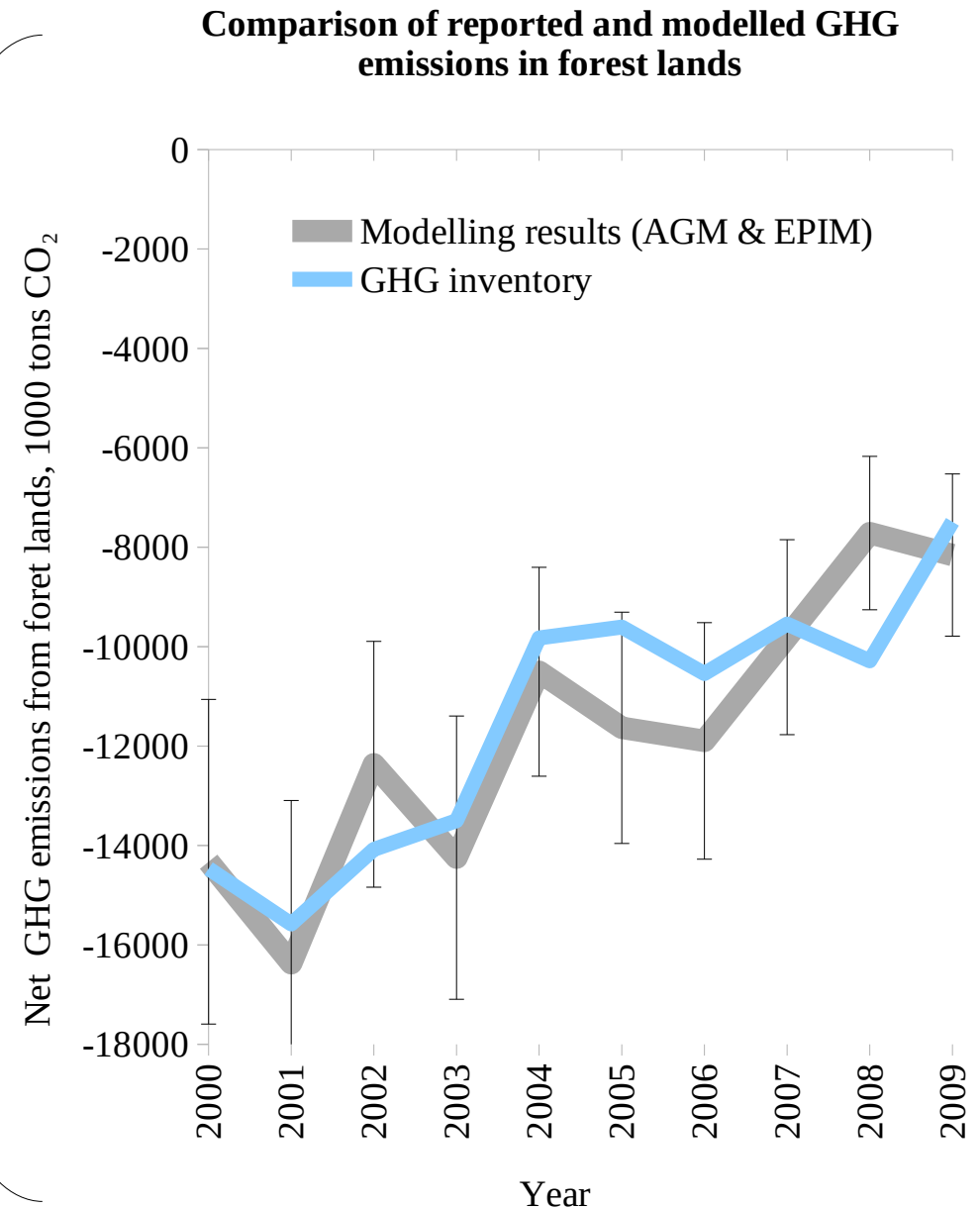
SEG emisiju prognožu sistēmas kvalitātes kontroles un pārbaūžu sistēma

Meža references līmeņa (MRL) pārbaudes mehānismi

- Standarta kvalitātes kontroles un pārbaužu procedūras inventarizācijas un prognožu sistēmā.
- Prognožu pieņemu un modeļu validēšana, salīdzinot modelētos un faktiskos datus references periodā.
- EK ekspertu, tajā skaitā NVO pārstāvju, pārbaude.
- Rekomendāciju iestrādāšana un ziņojuma pilnveidošana.
- Ekspertu kopsapulce MRL apstiprināšanai.
- EK eksperti nosaka MRL tām valstīm, par kurām ir būtiski iebildumi.

Uzlabojamie datu avoti un kvalitātes kontroles mehānismi

- Jāatjauno meža augsnes monitorings (*uzsākts 2006. gadā, īstenoti 2 mērījumu cikli*), nepieciešams **augsnes oglekļa aprites prognožu modeļu validēšanai** un tālizpētes risinājumu pilnveidošanai.
- Jāpaplašina lauksaimniecības augsnes oglekļa monitorings (uzsākts 2021. gadā, nodrošina Valsts augu aizsardzības dienests), **augsnes oglekļa aprites prognožu modeļu validēšana** un tālizpētes risinājumu pilnveidošana, **monitoringā jāietver organiskās augsnes**.
- **Mitrāju apsaimniekošanas uzskaitē** (*stāvoklis 2016. gadā noteikts LIFE REstore projektā, nav vienotas sistēmas saimnieciskās darbības uzskaitē telpiskās vienībās*).
- **Meža resursu monitoringā jāietver informācija** par mežizstrādes atlieku un celmu izmantošanu.
- Zemes izmantošanas un emisijas ietekmējošo faktoru (*gruntsūdens, saimnieciskā darbība*) uzskaitē atbilstoši **ES regulas 2018/1999 5. pielikuma 3. daļai**.